

L&T:N LAUSUNTO JÄTELAKIASIASSA

26.4.2021

Jorma Mikkonen, yhteiskuntasuhdejohtaja

YHTEENVETO

- Hallituksen esitys on laaja kokonaisuudistus, jossa mm.
 1. Implementoidaan jätesäädöspaketin minivaatimuksia kansalliseen lainsäädäntöön
 2. Ehdotetaan kansallisia keinoja yhdyskuntajätteiden kiristyvien kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi sekä pakkauksen tuottajavastuun toteuttamiseksi
 3. Vesitetään kaksoiskuljetusjärjestelmän rooli yhdyskuntajätehuollossa
- HE sisältää kaivattuja uudistuksia yhdyskunta- ja pakkausjätteiden syntypaikkalajitteluun ja erilliskeräykseen, jotka edistävät materiaalien kierrätystä EU:n kiristyvien kierrätystavoitteiden mukaisesti
- Jätedirektiiveistä johtuvat minivaatimukset tulisi saattaa voimaan saman tien. Yhdyskuntajätteen määritelmä tulisi muuttaa direktiivin mukaiseksi (JäteL 6§)
- Yhdyskuntajätteiden kierrätystä voidaan tehokkaimmin edistää tiukalla biojätteen erilliskeräämisellä. Se tulisi saattaa voimaan esitetyssä muodossa, mutta huomattavasti nopeammalla aikataululla, esim 1.1.2022.
- Tuottajavastuuta koskevat säännökset ovat monessa suhteessa ongelmalliset, ne tulisi palauttaa uudelleenvalmisteluun. Niiden osalta ei ole aikataulupaineita ja kun pakkausjätteiden talteenotto kehittyy jo ilman lisäsääntelyä, pitäisi nyt keskittyä toimiin, jotka vahvistavat uusiomateriaalien markkinakysyntää
- Kaksoiskuljetusjärjestelmä tulisi säilyttää myös pakkaus- ja biojätteissä ja sen ehdot pitäisi selkeyttää ja yksinkertaistaa.
 - Jos pakkausjätehuoltoa ja kuljetusjärjestelmää koskevaa osiota ei palauteta uudelleenvalmisteluun, pitäisi yrityksille varata oikeudenmukainen siirtävä, joka tulisi olla vähintään 5 vuotta.

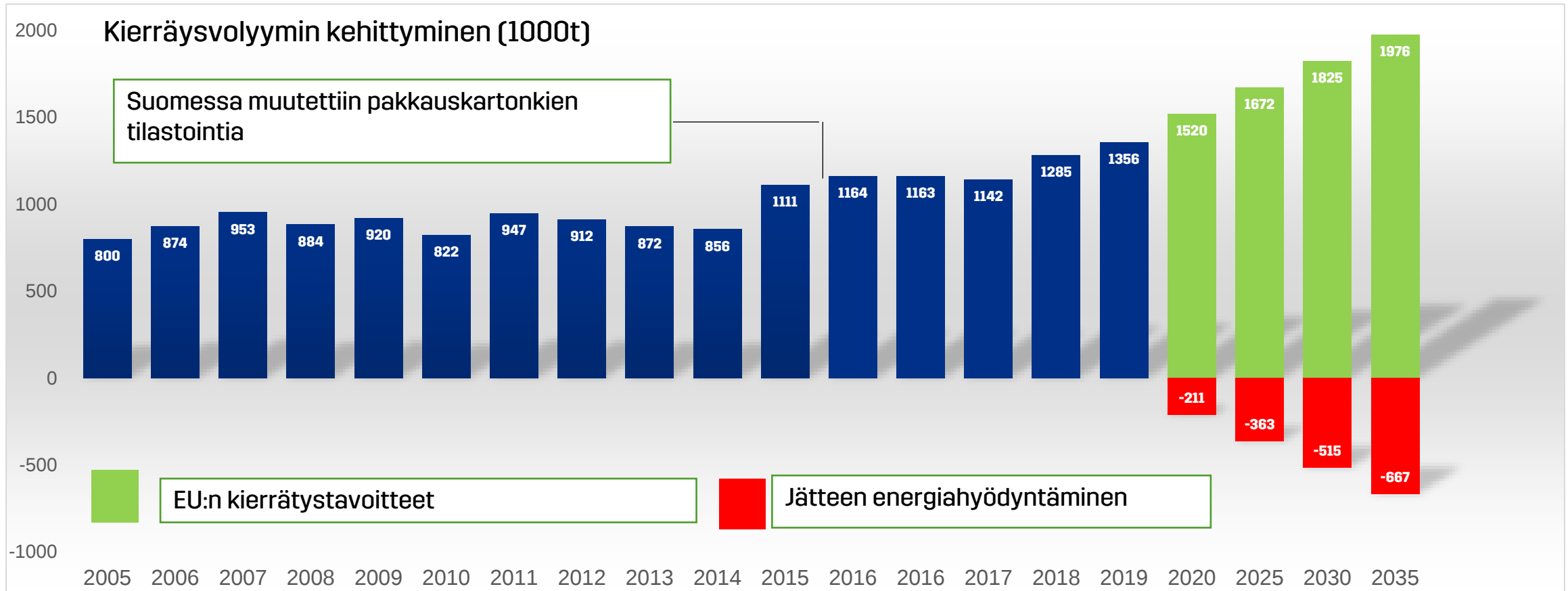
JÄTESÄÄDÖSPAKETIN NS. MINIMIVAATIMUKSET

- Uusilla vaatimuksilla mm. harmonisoidaan jätteisiin ja kierrätykseen liittyviä määritelmiä ja kiristetään jätteisiin liittyviä raportointi-, selvillä olo-, tiedoksisaanti- ja kirjanpitovelvoitteita sekä kiristetään yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden kierrätystavoitteita.
- Ympäristöalan yritykset laajasti kannattavat kiristuvia kierrätystavoitteita ja uusia vaatimuksia.
- Ne ovat välttämättömiä tilastoinnin oikeellisuuden varmistamiseksi ja maakohtaisen vertailtavuuden parantamiseksi.
- Yhdyskuntajätteelle esitetään direktiivistä poikkeavaa määritelmää (JL 6§). Se tulisi muuttaa direktiivin mukaiseksi, koska nykymuodossaan se aiheuttaa paljon tulkintaepäselvyyttä ja erimielisyyttä toimijoiden välillä.
- Tämä kokonaisuus pitäisi saattaa voimaan mahdollisimman pikaisesti.

KEINOT YHDYSKUNTAJÄTTEEN KIERRÄTYKSEN LISÄÄMISEKSI

- On erittäin hyvä, että erilliskeräysvelvoitteet tulevat esityksen mukaisesti kirjattua jäteasetukseen.
- Biojätteen tiukka erilliskeräys (ehdotetussa laajuudessa) on tehokkain keino yhdyskuntajätteen kierrätysasteen edistämiseksi (30-40% sekajätteestä)
 - Se tulisi saattaa voimaan mahdollisimman nopeasti esimerkiksi 1.1.2022. Laitoskapasiteettia rakennetaan runsaasti lisää ja biokaasun käyttö liikennepolttoaineena tulee merkittävästi lisääntymään 2020 luvulla.
 - HE:n esittämä aikataulu 1.7.2024 on aivan liian hidas.
- Paketista puuttuvat kokonaan tehokkaat ohjauskeinot jätteenpolton vähentämiseksi ja kierrätyksen edistämiseksi. Ne kuuluisivat olennaisesti tähän kokonaisuuteen.

YHDYSKUNTAJÄTTEEN KIERRÄTYSTAVOITE EDELLYTTÄÄ POLTTOON MENEVÄN SEKAJÄTTEEN PUOLITTAMISTA

PAKKAUSTEN TUOTTAJAVASTUU TULISI VALMISTELLA UUELLEEN

- Pakkausalalle ehdotetaan muista tuottajavastuu- järjestelmistä täysin poikkeavaa ratkaisuja, jossa kuntien omistamille jäteyhtiöille luodaan lakiin perustuva monopoli pakkausten kiinteistökeräykseen ja suljetaan 50- 80 miljoonan euron markkinat.
- Esitetty kuntien ja tuottajien yhteistoimintamalli (JäteL 49a-49d §) on ristiriidassa sekä EU:ssa parhaillaan valmistelussa olevan tuottajavastuun vähimmäisvaatimusten kanssa että kilpailu- ja valtiotukilainsäädännön kanssa, jolloin se pitäisi joka tapauksessa notifioida ennen toimeenpanoa.
- Kunnallinen interventio tuottajavastuumarkkinaa on tarpeeton ja se hämärtää tuottajien kasvavaa roolia koko pakkausjätteiden arvoketjusta.
- Pakkausjätteiden talteenotto on kehittynyt tavoitteiden mukaisesti. Nyt pitäisi keskittyä keinoihin joilla teollisuus saadaan käyttämään talteen otettuja materiaaleja.

ESITETTY YHTEISTOIMINTAMALLISTA ON TULOSSA ERITTÄIN MONIMUTKAINEN JA MAHDOTON JOHTAA JA KEHITTÄÄ

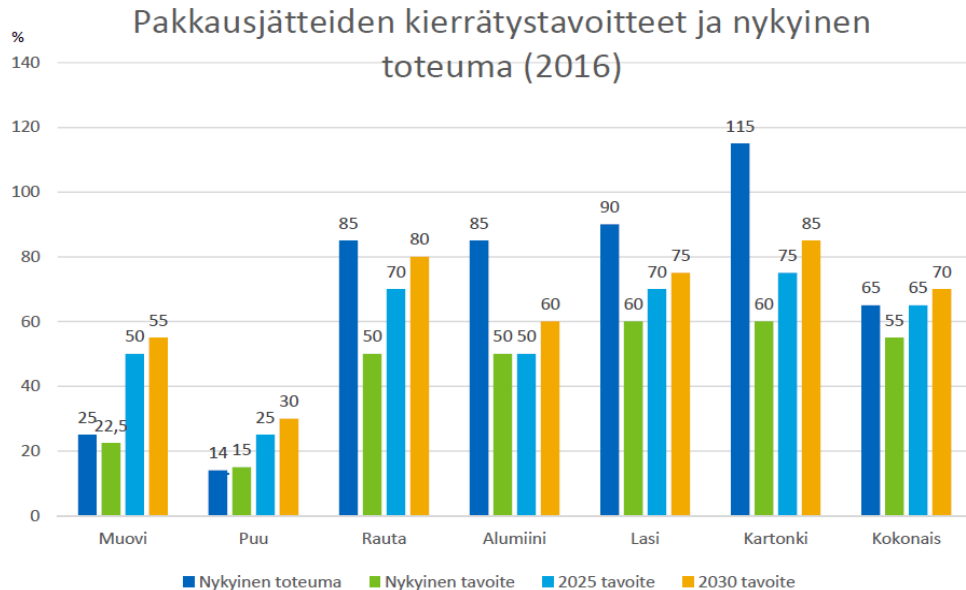
Paperin tuottajavastuu

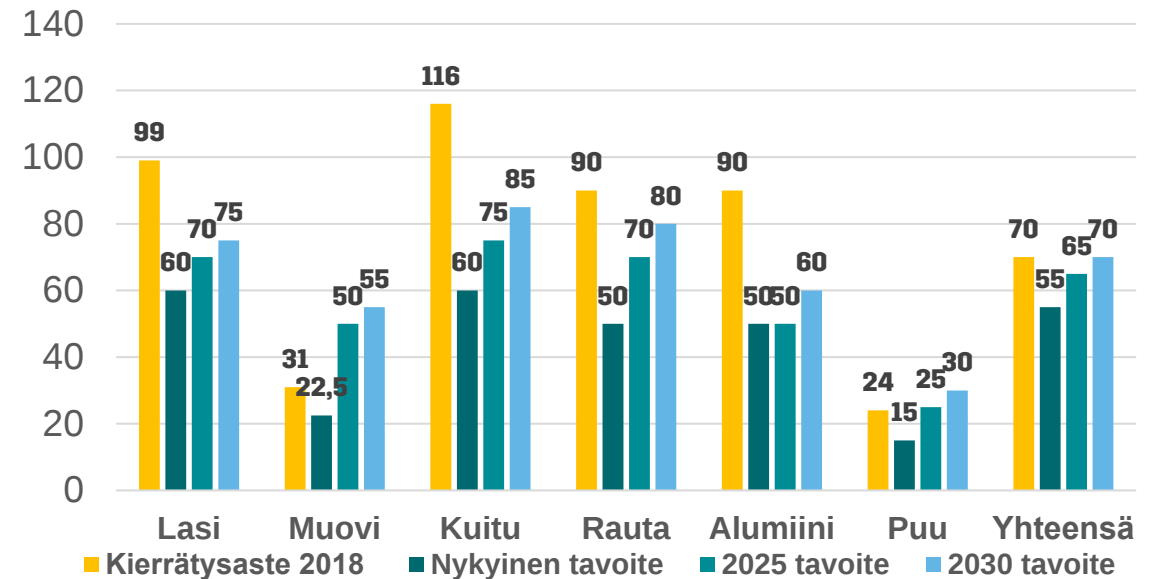
Pakkauksille ehdotettu malli (paitsi palautuspakkauksille)

TUOREEN TILASTON VALOSSA PAKKAUSJÄTTEIDEN KIRRÄTYSTAVOITTEET ON JO LÄHES SAAVUTETTU

Pakkausjätteiden vuoden 2018 toteuma

- Valmistelua on tehty vuoden 2016 lukujen valossa, kun pakkausjätteiden tuottajavastuu oli juuri astunut voimaan
- Sen jälkeen pakkausmateriaalien talteenotto ja kierrätys on kehittynyt isoin harppauksin
- Muovin osalta talteenottoaste nousi jo 40 %:iin ja viime vuonna jo 50 %:iin

KAKSOISKULJETUSJÄRJESTELMÄN ROOLIA TULISI SELKEYTTÄÄ

- Kaksoiskuljetusjärjestelmää koskeva kysymys ei liity yhdyskuntajätteiden tai pakkausjätteiden kierrätyksen kasvattamiseen eikä jätedirektiivien implementointiin.
 - Kuljetusmallista riippumatta materiaalit on toimitettu joko tuottajien (pakkausjätteet) tai kuntien (bio- ja sekajäte) osoittamaan käsittelyyn.
- Kuljetusjärjestelmää koskevat riidat johtuvat epäselvästä ja tulkinnanvaraisesta normista, joka pitäisi selkeyttää.
 - HE:n edellisessä versiossa näitä epäselviä 37 §:n mukaisia kriteereitä oli selkiytetty, mutta nyt ne on muutettu takaisin alkuperäiseen muotoon
- Kaksoiskuljetusjärjestelmä toimii pakkaus- ja biojätteiden keräyksen osalta tällä hetkellä erinomaisesti. Mikäli se halutaan siirtyä ehdotettuun kunnalliseen malliin, yksityisten yritysten täydentävät keräyspalvelut tulisi sallia jatkossakin laajasti.
 - Noin puolet suomalaisista jäisi esitettyjen pakkauskeräystavoitteiden ulkopuolelle ja 30 % biojätekeräyksen ulkopuolelle
 - Pykälä on kuitenkin kirjoitettu siten, että yksityisen sektorin toteuttama täydentävä keräys ei ole jatkossa mahdollista. Kunnille annetaan mahdollisuus rajata täydentävä keräys omilla jätehuoltomääräyksillään vain kunnan toiminnaksi. Tämä rajausta tulee poistaa ja yksityisten yritysten tulee päästä tasavertaiseen asemaan kunnallisten yhtiöiden kanssa.
 - Jos myös täydentävän keräyksen mahdollisuus evätään pakkausjätteiden ja biojätteen osalta koko keräyspalvelun liiketoiminnallinen pohja katoaa kustannustehokkailta monilokeroratkaisuilta
- Ehdotetussa muodossa kaksoiskuljetusjärjestelmän rooli menettää merkityksensä. Mikäli asiaa ei palauteta uudelleenvalmisteluun, pitäisi sadoille yrityksille ja yrittäjille varata oikeudenmukainen siirtymä sopeutua muutokseen.